

FORBES

S NASLOVNICE

SECURITY

MOZAK JE NJIHOVO NAJJAČE ORUŽJE

NAPISAO: BORIS VLAŠIĆ • FOTOGRAFIJE: DARKO TOMAŠ/CROPIX

Tim iz General Securityja pomogao je Forbesu u prikupljanju podataka. Imena klijenata i pravi poslovi ostali su u okviru profesionalne diskrecije

Danas svaka ozbiljna kompanija u Hrvatskoj vodi brigu o sigurnosti. Menadžeri sigurnosti vrhunski su profesionalci, a edukacija tjelohranitelja dosegla je razinu koju ima u zemljama kojima je sigurnost brend

Na ulazu u kafić pojavio se mršav, koščat mladić visok oko 180, kratko ošišane kose, odjeven u traperice i majicu, onako kako izgledaju svi dečki na putu od 25. do 30. rođendana. Ušao je, nemarno prošao pogledom po gostima i izašao van. U ruci je nosio torbicu kakve neki inače nose oko pojasa. Kasnije se ispostavilo da u torbici nosi pištolj. Naizgled, nije bilo njegovog društva. Odmah potom u kafić je ušao

Marko, friend s kojim se nisam vidio mjesecima, a tom smo se prilikom dogovorili naći radi "muškog razgovora", da saznam kako mu je s novim komadom i što se zanimljivog događa u životu.

Onaj mršavi je s nekim slična izgleda, vjerojatno prijateljem, prošao ispred kafića, stali su sa strane i nešto razgovarali. "Ovo su dečki koji me čuvaju. Super su", rekao je Marko onako usputno, a onda priznao: "To je ipak sranje. Kuda god se makneš, idu s tobom."

Ovakav prizor rijetko ćete vidjeti uživo. Događa se samo kada zaštitari žele biti vidljivi - u posebnim, visokorizičnim situacijama

Sve im moraš reći, s kime ćeš se naći, gdje i kada, i onda te oni odvedu kao klinca”, rekao je u jednom dahu.

Marko je bio u programu štice osobe. Prijetili su mu zbog nekih tekstova koje je objavio i policija je zaključila da je najbolje da mu daju zaštitu. Nakon napada na Miljuša nitko se ne želi zafrkavati s prijateljima. Skoro godinu dana Marko je hodao s dva dečka. I pritom tražio curu. Tako mu opisujem njegovu situaciju, a on sliježe ramenima i smije se. Ionako nema dobru repliku kojom bi izmaknuo zafrkanciji.

Njegovi čuvari se nisu krili, ali ni privlačili pozornost. Prisutni su bili onoliko koliko je potrebno da ih se uoči i da svatko zaključi kako Marko ne može samo tako prići, a opet dovoljno daleko da ostave slobodu svim njegovim prijateljima da ga pozdrave i razgovaraju.

Nedavno sam pak u mraku donjo-gradskih ulica naletio na hrvatskog predsjednika. Josipović je hodao u društvu nekog prijatelja, a korak iza njega išao je mladić sa slušalicom u uhu. Isprepadali smo jedan drugoga ne očekujući susret, ali smo se uspjeli pozdraviti, izmijeniti par kurtoaznih riječi bez smisla i poruke, kao što uvijek biva kada naletiš na Predsjednika, ali te pristojnost priječi da komentiraš politiku. Sve ispadne trapavo, jer poznajemo se od vremena kada još nije bio Predsjednik te je normalno i da se pozdravimo, ali si ipak nećemo reći ništa što bi bilo važno. Body guard nije prilazio. Preko Josipovićeve ramena vidio sam da se mladi čovjek s kravatom pomaknuo kako bi me bolje osmotrio, ali nije došao do nas. Očito, nisam predstavljao opasnost. S druge strane ulice, nekako u istoj razini, zastao je još jedan mladi

čovjek odjeven u odijelo. Gledao je što se događa s Predsjednikom i nastavio hodati kada je Predsjednik nastavio svoju šetnju.

“Od koga vas treba štiti? Tko vas napada?”, odgovorio je pitanjem Enimark Ponjević, vlasnik General Securityja kada sam ga, provocirajući, pitao kakve bi mi tjelohranitelje predložio. Njegova je tvrtka prošle godine uprihodiła 3,7 milijuna kuna i godinu je završio sa 104 tisuće kuna dobiti. Provjera u Fini prikazala ga je kao pouzdanog poduzetnika koji je sebe uspio financijski zaštititi u kriznom razdoblju. Kako ponekad uspijevam izgovoriti četiri rečenice u vremenu dovoljnom za jednu, rekao sam mu da mi se ne sviđa ideja o razbacanim ljudeskarama koji će samom pojavom svima dojaviti da imam tjelesno osiguranje, nego da bih nekoga tko je vješt, sposoban i opasan

Ključna je procjena, kaže Enimark Ponjević, vlasnik General Securityja. Ako visokopozicionirani menadžer dođe u opasnost, to znači da je netko napravio lošu procjenu

u onoj mjeri u kojoj bih se ja osjećao sigurnim pod takvom zaštitom. Ipak se ne pokazujem po noćnim klubovima. Iako, ne prepirem se ni s klincima iz starije grupe, a kamoli s nekim tko može stvarno biti opasan. “Žao mi je, ali klijent ne bira kako će zaštita izgledati i tko će ju čuvati. Ako je bitan izgled zaštitara, onda ta osoba možda i ne treba zaštitu nego društvo, pa je bolje da angažira manekenku ili manekena i s njima izlazi van. Mi se brinemo o sigurnosti. Procijenimo li da je potrebna osoba koja će svojim izgledom odvratiti nekoga od napada, ako to mora biti netko velik i mišićav, onda će to biti takva osoba”, tumači uz osmijeh mladi direktor kojem je posao sigurnosti bio prirodan nastavak onoga u što je kao dvadesetogodišnji klinac uletio s puno srca, a malo razmišljanja - rat.

U ratu se bavio osiguranjem visokih časnika, raznih pregovarača, i tako stekao veliko iskustvo koje je prije desetak godina ugradio u svoju zaštitarsku kompaniju. Ponekad su se pregovori vodili u mjestima koja su bila podijeljena između dviju strana, kao na primjer Pakrac gdje je iz raznih kuća i drugih pozicija mogao doletjeti snajperski metak i ugroziti sve. “Isto je kao i organizirati zaštitu važnih osoba s body guardima danas, samo što su tada ljudi nosili vojne uniforme umjesto odijela. Trebalo je osigurati bitne pozicije, kontrolirati područje, opasne lokacije i biti spreman munjevito reagirati”, kaže Ponjević. “No, ipak”, dodaje, vraćajući se na svoj zahtjev, “organiziramo li tjelesnu zaštitu, jasno je da u prvi krug, neposredno uz osobu koju štitimo, nećemo staviti nekoga tko izgleda tako da uplaši malu djecu. Takve će osobe biti u drugom ili trećem prstenu, odakle će po potrebi reagirati i svaka će osoba

moći mirno spavati jer će se negdje u grmlju nalaziti snažna zvijer sposobna da se pojavi u roku dvije sekunde i reagira na opasnost. Sigurnosna procjena je ključna jer je to isti temelj kao što je dijagnostika osnova ispravnog liječenja. Stavimo vas u Petrijevu posudu i gledamo kako reagirate”, prenese no je opisao bit svake zaštite Ponjević.

“Ma, uvijek netko leži i razmišlja kako klepnuti bogatog čovjeka”, rekao je jedan od njegovih ljudi, ogroman tip, i jednostavnim riječima definirao trenutak kada ljudi i kompanije moraju razmišljati o sigurnosti.

“Svaka ozbiljna kompanija danas vodi računa o svojoj sigurnosti”, kaže Alen Ostojić, predsjednik Udruge hrvatskih menadžera sigurnosti. Male firme, kaže, vjerojatno i nemaju potrebe za nekom posebnom sigurnošću, no sasvim je drukčije u kompanijama koje pokrivaju regionalno ili nacionalno tržište.

“Svatko zna da je, recimo, Janaf kompanija važna za nacionalnu sigurnost i takva kompanija mora imati svoj sustav koji pokriva razna područja, od tehničke zaštite, osobne zaštite, zaštite ljudi koji vode kompaniju pa do niza segmenata koji se pokrivaju pojmom zaštite. Osiguravajuće su kuće, primjerice, pod stalnom prijetnjom osoba koje ih žele prevariti i uzeti premije za štetu. Ako se kontrolom i istragom spriječi pokušaj prevare u vrijednosti od, na primjer, 140 tisuća kuna, onda je novac uložen u sprečavanje takvih situacija dobro uložen novac. Zbog toga kompanije izdvajaju dio prihoda i investiraju u sigurnost”, kaže Ostojić. Procjena je i za njega ključna: “Bez toga se ne ide u zaštitu”, ističe i tumači kako kompanijski menadžeri sigurnosti u opisu posla imaju i procjenu i

zaštitu osoba iz kompanije. “Ako se dogodi da je neki od visokopozicioniranih menadžera ugrožen te mu je potrebna osobna zaštita, to znači da je netko napravio lošu procjenu i sve je eskaliralo do osobne ugroženosti.”

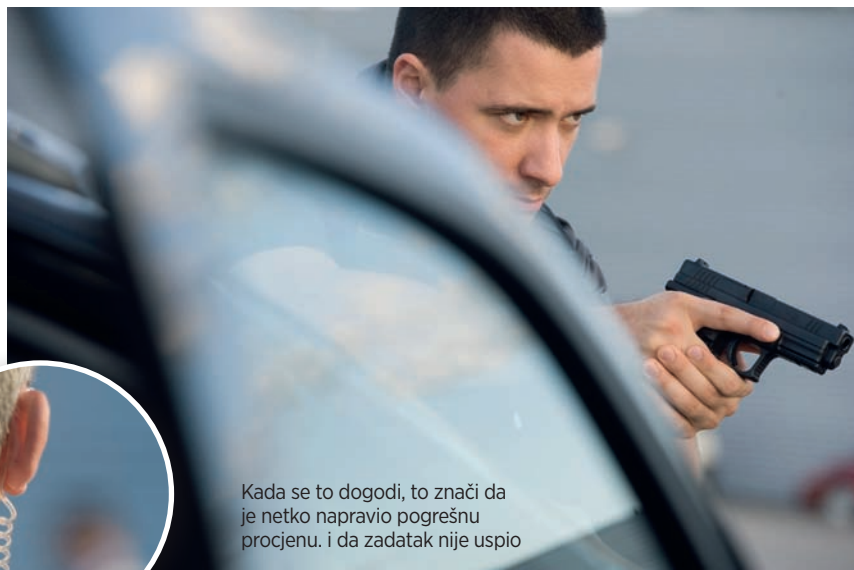
“Ako je potrebno reagirati i u nekoj akciji spašavati osobu koju se štiti, to je katastrofa za zaštitu. To jednostavno znači da je zakazala sigurnosna procjena, da je analiza pogrešno napravljena i da je zbog svih tih propusta došlo do situacije da netko pokuša napasti osobu pod zaštitom. Tu situaciju treba unaprijed onemogućiti, akcija zaštitara nije ono s čime se itko može hvaliti”, kaže i Ponjević, pokazujući koliko je bitna psihologija u poslu kojim se bavi. I najveći borci, oni u rangu Mirka Filipovića i slični, prilikom treninga ne vježbaju samo kako postići najveću snagu i umješnost ne bi li brže i efikasnije onesposobili suparnika, nego, a to ispadne bitnije, pripremaju svoj mozak na situaciju kada će i primiti neugodan udarac. Naizgled običan šamar može na trenutak uzdrmati svakoga pa i krupnog čovjeka koji je možda naoružan. U tom trenutku kada mu je samopouzdanje potreseno, on može biti savladan. Zato ima smisla kada žene prolaze tečajeve samoobrane, jer iako slabije i lakše od potencijalnog napadača, vježbaju svoj mentalni sklop da iskoristi svaki trenutak kako bi poremetile odnos napadača-žrtva i iz unaprijed izgubljenih pozicija pobijedile predatora.

“Sportske vještine su dobre, ali kako pravila koja vrijede u sportu najčešće ne vrijede u svakodnevnom životu zaštitara, prednost imaju razne kombinacije iz borilačkih vještina i stilova kojima se zaštitar osposobljava uspješno raditi svoj posao, konkretno, otkloniti opasnost od štice osobe u svega

“Situaciju da netko na bilo koji način pokuša napasti osobu pod zaštitom treba unaprijed onemogućiti. Akcija zaštitara nije ono s čime se itko može hvaliti.”

nekoliko trenutaka. Izgleda li nekome impresivno sposobnost da čovjeku koji stoji nasuprot slomite vrat u roku od sedam sekundi, taj nije zaštitar. Sedam sekundi je puno vremena”, objašnjava Aleksandar Pašagić, diplomirani inženjer prometa koji je u zaštitarskoj obuci prošao i specijalistički tečaj za štice osoba u područjima visokog rizika kao što su Irak, Afganistan i slična mjesta, za što se obučavao na Tajlandu. U Njemačkoj je prošao specijalističku obuku za blisku borbu, a u Izraelu se, zahvaljujući osobnim vezama, upoznao s vojno-taktičkim metodama i imao pristup oružju namijenjenom isključivo vojsci i policiji.

Jednostavno, situacije u kojima je potrebno reagirati puno su drugačije od onih u sportskim borbama pa su i sportske tehnike prilično neučinkovite. Zato zaštitari vladaju nekim drugim borbenim vještinama kao što je poznata izraelska krav maga, brazilski jiu-jitsu ili ruski sambo, što znači samoobrana bez oružja. To uče pripadnici specijalnih postrojbi. Vrlo jednostavno, riječ je o nizu borilačkih poteza, trikova kojima se napadač efikasno onesposobi za manje od spomenutih sedam sekundi. “S vremenom svaki zaštitar izabere kombinaciju koja njemu najviše odgovara”, govori Pašagić ističući kako se nijedan zaštitar koji štiti određenu osobu ne smije dovesti u situaciju da se bori, pa dakle ne može ulaziti u boksačke okršaje ili hrvački obračun. Njegov je prioritet maknuti osobu iz područja napada. Nikada se ne koristi samo jedan zaštitar. “Jedna je osoba ukras, šminka, a ne zaštita”, objašnjava i predočuje situaciju u kojoj je potrebno reagirati, pa jedan zaštitar izvlači štice osobu dalje od inciden-

Kada se to dogodi, to znači da je netko napravio pogrešnu procjenu. I da zadatak nije uspio

ta, a drugi ima par sekundi da otkloni opasnost i pridruži se štice osobi i kolegi zaštitaru.

Koristi se zaštita niskog i visokog profila, a najčešće kombinacija. “Visoki profil zaštite je onaj u kojemu svi lako uoče da štice osoba ima pratnju, nekoliko snažnih i upečatljivih osoba s bubom u uhu, što je redovito kod glazbenih zvijezda. Prednost je takve zaštite što odvraća napadače oportuniste, one koji bi iskoristili priliku za napad. Loša je strana što se u startu iskoriste sve karte za zaštitu pa napadač s predumišljajem, onaj koji planira napad, zna kako izgledaju barijere koje treba proći prije nego što napadne neku osobu te zaštitari tu postaju prva meta. Niski je profil zaštite onaj u kojemu se koriste nenametljive, gotovo neprimjetne osobe koje promatraju okolinu i reagiraju prije nego što napadač shvati da je otkriven pa se često koristi kombinacija oba pristupa. Tu treba biti osobito pažljiv. Zaštitar ne smije dovesti u neugodnu situaciju štice osobu

i ne smije izvesti nešto nezakonito, udariti nekoga laktom u lice samo zato što ima opasan i neugodan izraz lica i posegnuo je rukom u džep, jer može ispasti da je tek htio izvaditi mobitel ili fotoaparata”, objašnjava Pašagić.

“Dobro izvježbani body guard”, dodaje, “prolazi obuku koja sadrži nekoliko komponenti. Kao prvo, mora znati kako izvesti zaštitnu pratnju, način na koji se kreće uz štice osobu i oko nje da bi se otklonila eventualna prijetnja. Mora svladati zaštitnu vožnju, uvježbati kako upravljati vozilom na siguran način i kako izbjeći napad, pri čemu je uvijek prioritet maknuti štice osobu s mjesta incidenta. Ako ne može voziti unatrag, okrenuti se ili skrenuti i tako pobjeći napadačima, onda mora znati kako se koristiti vozilom kao oružjem. To znači da mora znati u koji se dio napadačeva vozila mora zabiti, kako izgurati drugo vozilo s ceste, kako izvesti U-zaokret, vožnju unatrag i brzo okretanje. Pri svemu se izbjegava kontakt s drugim vozilom, jer se ne može do kra-

ja predvidjeti kako će ofenzivna vožnja utjecati na vozilo u kojem se nalazi štice osoba.”

Dobar tjelohranitelj mora znati kako pregledati vozilo i prostorije, poznavati improvizirane eksplozivne naprave te kako postupiti kada se otkrije. Slično je i s prislušnim i videouređajima koje netko može postaviti u automobil ili prostoriju. Osim toga tjelohranitelj mora znati pružiti prvu pomoć i održati ranjenika na životu, jer uvijek postoji mogućnost da će uz ozlijeđenu štice osobu provesti puno vremena prije dolaska hitne pomoći. I na kraju, mora se znati boriti s oružjem i bez oružja, iako mu je cilj dobrom analizom i planiranjem izbjeći svaku incidentnu situaciju i potrebu da reagira na mogući napad. “Napadači se dijele na one koji planiraju napad i one koji koriste priliku. Planiranje i metode odvratanja rješavaju 95 posto ovih drugih slučajeva. Planirani napadi su puno opasniji jer napadač najčešće osmatra štice osobu, uočava body garde te je u tom slučaju rasplet situacije nepredvidljiv. No, biznismenima koji trebaju zaštitu, ona je najčešće posljednja briga na svijetu jer su posvećeni svom poslu i ne mogu, a i ne moraju se brinuti o svojoj sigurnosti. Za to postoje firme koje se bave sigurnošću”. Pašagić sve ovo tumači mirno. Očito, radi se puno i na psihologiji ili se ovim poslom jednostavno bave ljudi koji prirodno govore vrlo odmjerenom, a opisuju napete i dinamične situacije.

U većini velikih kompanija kao menadžeri sigurnosti zapošljavaju se ljudi koji su iskustva stjecali u policijskim, obavještajnim i vojnim sustavima. “Oni su korisni jer lakše komuniciraju s MUP-om kada kompanije trebaju suradnju, kada se prijavljuju kaznena djela i provode istrage. Uostalom, znaju na koji se način organizira zaštita za državnu instituciju i bitne principe naučene u policiji prenose u kompanije u kojima se zapošljavaju. Stoga činjenica da dvije trećine menadžera sigurnosti ima iskustvo iz MUP-a i sličnih insti-

Enimark Ponjević, vlasnik General Securityja

Ukratko: Ljudi sjene

ZAPLET

Enimark Ponjević je kao 20-godišnjak s puno srca i malo razmišljanja uletio u rat.

PREOKRET

Osnivanje General Securityja bilo je logičan nastavak onoga čime se u ratu bavio.

ISHOD

Ponjevićeva tvrtka lani je imala prihod od 3,7 milijuna kuna i poslovala je s dobiti.

tucija nije neobično. S druge strane, edukacija za takve poslove dosegla je razinu koju nude i zemlje kojima je sigurnost gotovo pa postala brend, primjerice Izrael”, kaže Ostojić

“Hrvatska je danas, iako još nosi karakteristike tranzicijske zemlje, gotovo sigurna zemlja i rijetko se događa da zaštita i osiguranje osoba uključuju i stvarne akcije body guarda”, procjenjuje Ponjević dodajući kako je početkom devedesetih pa gotovo do kraja stoljeća trebalo računati i na tu opciju pri planiranju zaštite neke osobe. Kriminalne grupe su rado i lako napadale ljude. Veliki događaj u stvaranju okruženja nepovoljnog za takve napade bila je uspostava suradnje policija u cijelom području. “Osnovni zaštitarski posao je ono što svakodnevno vidimo, uniformirani ljudi koji stoje u bankama, na ulazu u velike zgrade, u šoping centrima, bolnicama... Ponekad je riječ o ljudima koji samo promatraju život oko sebe, dok zaštitari u ozbiljnim kompanijama znaju zašto im je

funkcija provjeravati i kontrolirati baš svaku osobu koja uđe u zgradu, od top menadžera do posljednjeg zaposlenika u hijerarhijskom lancu. Ne, to ne znači da mogu i smiju maltretirati, nego baš da znaju zašto kontroliraju situacije u kompanijama. Odgovor je jednostavan: rade za vlasnika kompanije, a ne za menadžere. Stoga dobrim sustavom zaštite vlasnik štiti i sebe - znači svoje vlasništvo, novac - i kompaniju u kojoj njegovi ljudi rade.”

Ozbiljne se zaštitarske kompanije bave i poslovnim provjerama. Stoga zapošljavaju ekonomiste kako bi mogli provjeriti poslovanja neke kompanije ako to klijent zatraži. Rade i niz detektivskih poslova i provjere gotovo svakog segmenta života, jer se opasnost povećava proporcionalno veličini imovine i značaja. Stoga, spomenuti svakoga od top menadžera i biznismena znači definirati i potencijalnu metu napada, ali isto tako osobu koja je u nečijem sustavu zaštite. Što diskretniju zaštitu ima, toliko je ona kvalitetnija.